

Haderslev Katedralskoles historie: Undervisning

Indhold

Undervisning i skolens historie.....	1
Opgaver og aktiviteter	3
Tidslinje.....	4
Temaer	6

Undervisning i skolens historie

Diasserien om **Haderslev Katedralskoles historie** er en slags "virtuelt museum" på skolens hjemmeside. Serien består af i alt 14 power points i pdf-format, hvor hver power point svarer til et kapitel i bogen *Patriae et literis, Haderslev Katedralskole gennem 450 år* (2017).

Målgruppen er dels **den interesserede offentlighed**, dels **skolens elever**. Navnlig hvad eleverne angår, vil serien kunne bruges i faget historie ud fra princippet "grav, hvor du står". Med afsæt i skolens konkrete virkelighed søges perspektivet bredt ud i en tidsmæssig sammenhæng, der for Haderslev Katedralskoles vedkommende går næsten 500 år tilbage. Målet er at anskueliggøre, at nutidens problemstillinger afspejler fortidens - og omvendt.

En sådan tilgang ligger også i tråd med kravet om inddragelse af elevernes "historiebevidsthed" i undervisningen. Herom hedder det i læreplanen 2017 for historie på stx¹: "Eleverne skal gennem arbejdet med faget opnå reflekteret indsigt i deres egen og andres historicitet og dermed kvalificere deres historiske bevidsthed".

Generelt er enkelte afsnits **indhold** og **design** lagt til rette ud fra flg. hensyn:

- **Ingen særlige forudsætninger** kræves - enhver, der kender til at "gå i skole", kan være med!
- Selv om en del tekst indgår i de fleste dias, er **det visuelle generelt prioriteret højere** end det tekstlige.

Det **historiefaglige udgangspunkt** er dobbelt:

- Dels, at skolens historie er **forskellig** fra andre skolars historie pga dens **sønderjyske baggrund**. Emnet giver unikke muligheder for koblinger mellem "den lille" og "den store historie", som andre skoler ikke har.
- Dels, at skolens historie er **parallel** med andre skolars historie, når det drejer sig om **faglige og pædagogiske temaer**. Disse temaer kaster et bredt lys over skolens formål og indhold under skiftende tider og vilkår.

For seriens **enkelte afsnit** betyder det, at

- Den "store" historie (Danmark, verden...) er konsekvent søgt inddraget, hvor det skønnes relevant - **helheden er vigtigere end enkeltheden**
- En række **genkendelige temaer** for enhver med dagligdag i skolen (lærere, elever, undervisning, fag, klasser etc.) er så vidt muligt inddraget i alle afsnit.

I en konkret undervisningssammenhæng kan serien helt eller delvist

- inddrages som **supplement til gennemgang af Danmarks- og verdenshistorien** efter ca. 1500
- inddrages som **oplæg til diskussion i klassen** om den måde skolen virker på i dag, sammenlignet med tidligere.

Til støtte navnlig for det sidste er en række **opgaver, diskussionsoplæg o.s.v.** tænkt som en slags **aktivitetsskabende værktøj** til de enkelte afsnit. Adgang til disse opgaver m.v. fås via links i det sidste dias i hvert afsnit. Sigtet er først og fremmest at lægge op til **samtale, vurdering og stillingtagen** i

¹ <https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/fag-og-laereplaner/laereplaner-2017/stx-laereplaner-2017>

klassen, derimod ikke at opgaverne skal gennemgås fra ende til anden. En del opgaver vil eleverne næppe kunne klare på egen hånd - men så er det jo godt, de har en lærer...

Herudover findes nedenfor en [tidslinje](#) og en **oversigt over [tværgående temaer](#)** i "den store" og "den lille historie".

Skolens historie er - også i forhold til de fleste andre skoler af sin art - særdeles velbeskrevet og let tilgængelig i **kilder og litteratur** (se "Henvisninger" i *Patriae et literis*, s. 395-400).

Se desuden supplerende materialer (kilder, artikler, filmoptagelser m.m.), der er uploadet her på hjemmesiden.

Haderslev Katedralskole, efteråret 2023

Helge Wiingaard

Opgaver og aktiviteter

[1567-1627 Hertugens skole](#)

[1627-1711 Krig, krig og atter krig](#)

[1711-1750 I pietismens tegn](#)

[1750-1800 Mellem afgrunden og tinderne](#)

[1800-1850 Brauneisers tid](#)

[1850-1864 Fra sejr til nederlag](#)

[1864-1895 Insula felix](#)

[1895-1920 Johanneum](#)

[1920-1937 Rektor Mortensens skole](#)

[1937-1948 I nazismens og besættelsens skygge](#)

[1948-1963 Vendepunkter](#)

[1963-1980 Vor ny skole](#)

[1980-2003 Pædagogiske udfordringer](#)

[2003-2017 Læring og globalisering](#)

Tidslinje

Årstal	"Den store historie" (Danmark, Europa, verden...)	"Den lille historie" (Den enkelte elev, skolen...)
1400-tallet	Senmiddelalderen, den katolske kirke	<i>Skolens ældste biblioteksøger</i>
1500-tallet	Sønderjylland, hertugdømme	<i>Skolens grundlæggelse 1567 af en hertug</i>
	Renæssance, humanisme	<i>Latinskole, fokus på det sproglige (latin og græsk)</i>
	Reformation	<i>Skolens formål: Kirke, lutherdom</i>
1600-tallet	30-årskrigen, Svenskekrigene	<i>Skolen bragt til tiggerstaven → Travepengereform</i>
	Enevælde, ortodoksi	<i>Leges scholasticae 1655. Skolen højtysk latinskole</i>
1700-50	Pietisme	<i>Nye pædagogiske værdier: Fromhed, lydighed, flid Svælg mellem skolens idealer og virkelighed</i>
1750-1800	Oplysningstid	<i>Flere reformforslag vedr. fag, eksamen og institutionel status</i>
1800-30	Napoleonskrige og efterfølgende lavkonjunktur	<i>Skolen underbemandet. Alvorlige pæd. brist, bl.a. vedr. eksamen</i>
	Preussiske uddannelsesreformer, "nyhumanisme"	<i>"Gelehrtenschule": "Latinskolens" omdannelse til "lærd skole"</i>
1840'erne	Sprog, nationalfølelse og enevælde, der synger på sidste vers	<i>Skolens undervisningssprog i fokus både i Danmark og Tyskland</i>
1848-50	Treårskrigen Slaget ved Isted	<i>Skolens elever kæmper på slesvig-holstensk side Skolen dansk "lærd skole"</i>
1850-64	"Den Madvigske reform" "Danmark til Ejderen!" Krigen 1864	<i>Almindelse, den ørstedske karakterskala, bygningen i Gåskærgade, biblioteket Mottoet Patriae et literis Skolens dramatiske lukning i 1864 → "Lateinschule zu Hadersleben"</i>
1864-95	Fransk-tysk krig > Det tyske kejserrige	<i>Sedandage, "freds-eg", kejserfødselsdage</i>
1895-1914	Köller-politik Fagligt/pædagogisk højt niveau Økonomisk vækst	<i>Udvisningsager Alexander Behm, Holger Andersen, biblioteket Ny fløj med klasseværelser, aula m.m.</i>
1914-18	1. Verdenskrig	<i>Mindetavle over skolens faldne Bygning i forfald Dalende disciplin</i>
1920	Afstemning, genforening	<i>"Haderslev Katedralskole", mellemskole, Kvindelige elever og lærere</i>

1933-40	Nazisme, grænsespændinger	<i>Selvcensur, Det unge Grænseværn</i>
1940-42	9. apr., samarbejdspolitik	<i>Rektor Egebergs tale 10-4-1940</i>
1942-45	Modstandskamp, befrielse	<i>Vincent Lind m.m.</i>
1945-48	Flygtninge, fortsatte økon. afsavn	<i>Skolens "udlændighed", Hakalytten</i>
1950'erne	Det "stille årti"	<i>"Lektorpunkten" (=ældre lærere): Ude af sync med ungdommen? Vidars Ekko</i>
1955	Afspænding i grænselandet (Bonn-København-erklæringerne)	<i>Traditioner og selvforståelse i opbrud</i>
1956-	Rockmusik, gryende ungdomsoprør	<i>Friere omgangsformer Kritik af undervisningen</i>
1957	Kold krig, Sputnik	<i>Flere matematikere</i>
1958	Skolereform: Mellemskole, realklasse afskaffes	<i>Skolen bliver en "ungdomsuddannelse" (16-19 år)</i>
1956-7	Begyndende højkonjunktur	<i>Ny skolebygning på Christiansfeldvej 1967</i>
Ca. 1960	Nye pædagogiske vinde: Studieforbereelse, selvstændighed	<i>Skolens fysiske indretning, fagklassegymnasium, nye materialer</i>
1960'erne	Højkonjunktur, "de glade 60'ere"	<i>"Undervisningsfadæsen" 1966 Elevtallet eksploderer Moderne kunst på skolen</i>
	Vietnamkrig, atomtrussel, ungdomsoprør	<i>Demonstrationer, elevstrejker</i>
1970'erne	"Den lille reform", "almendannelse" > "kategorial dannelse"	<i>Nye lærere, nyt pensum, nye arbejdsformer, elevmedbestemmelse</i>
	Økon. tilbageslag	<i>60'ernes store visioner skrider. Pladsproblemer: Sprogfløj, "Rexonacirkulære"</i>
1980'erne	Uddannelse, uddannelse, uddannelse!	<i>"Karakterræs", ændringer i "ungdomskultur" → pæd. udfordringer</i>
	Kommunalreform 1970 Valgfagsreform	<i>Amtsgymnasium Nye fag, flere valgmuligheder, fra erhvervsvejledning til "studievejledning", psyk. vejledning ("NetOpNu")</i>
	Murens fald	<i>Studierejser i Østeuropa</i>
1990'erne	Gymnasiet under pres, ny informationsteknologi, pæd. udviklingsarbejde	<i>Edb trænger frem, pæd. efteruddannelse</i>
2003/05	"Læring" (=øget fokus på det pædagogiske) Gymnasireformer	<i>Studieretninger, årgangsledere, IT, pæd. tiltag, virtuel undervisning, Internettet</i>
2003-2017	"Glokalisering" (= "lokal" + "global")	<i>Selvejende institution Undervisningspavillon Studierejser</i>

Temaer

	<u>1567</u> - <u>1627</u>	<u>1627</u> - <u>1711</u>	<u>1711</u> - <u>1750</u>	<u>1750</u> - <u>1800</u>	<u>1800</u> - <u>1850</u>	<u>1850</u> - <u>1864</u>	<u>1864</u> - <u>1895</u>	<u>1895</u> - <u>1920</u>	<u>1920</u> - <u>1937</u>	<u>1937</u> - <u>1948</u>	<u>1948</u> - <u>1963</u>	<u>1963</u> - <u>1980</u>	<u>1980</u> - <u>2003</u>	<u>2003</u> - <u>2017</u>
Bygninger, klasseværelser	13, 14, 25	6	18-20			5-7	2	7-9, 11	10-11	4, 15-16, 18, 20, 22	24-26, 28-32	15-17, 20-22, 27-30	11-14	25-26
Dagligdag, traditioner	21, 22		17			9	3, 5-6	3, 8	18	12-13	9, 19-23, 40-43	9	5, 32, 40-43	27-31
Elever, elevbilleder	13-14					9	2, 14	5-6, 11, 14-16, 24	13-15, 20, 22	10, 14, 18	10, 17-18, 37, 41, 43	5, 17, 37-39	4, 13, 25, 41	9, 33-34
Eksamen, karakterer				9-10, 14-15	9	8			21	17	16-18	4-8	28	13
Fag, pædagogik, fravær	14-17	17	5, 15-17	11-12	5-7	4	11	10-11, 16	19-20		10-12	31-33, 36	18-20, 26	11-12, 14, 16
Ferier, fritid, rejser	21-22, 24		17			9		13, 17	16-17	19	4, 13-15, 38	33	34-39	19, 21-24
Krig og fred		2, 5, 7, 12-15, 20-21			1, 2-4, 15-17	1, 13-16	5-6	18-23	3	2, 5-11, 14-15, 17, 19	3, 16	10-13	34	
Logo, motto, navn					6	6	7	1	6					
Lærere, lærerbilleder	23		5-8		12	2-3	10	4, 12, 24	8-9	10, 22	5-6, 44	6, 32	32-33	8
Love, reformer, niveauer	12, 16	17	4	7, 15-17, 23	5	3	11-12		7		33-36	3, 31, 33	7-8, 15-19	2-5
Rektor, ledelse, økonomi	10, 13	8-11, 19, 21	4, 10, 14	8-9, 11, 20-22	6	3	9, 15	4, 24	1-2	1, 8	8	18-19, 23, 26	2-5, 44-47	6, 7
Skema			15	22	8	4								15
Sprog, det nationale, "værdier"		17	12		13-15	2, 10-12	6, 9	12-14	12	3	3-4			32-35